

הנושא את האשה פרק שנים עשר כתובות קד.

עין משפט נר מצוה

כפ"א טושיע"ד סימן
מג טשיע"ד יבג"ה:
ל ב ג מ"י פט"ו מהל'
אישות הלכה כג קמג
עשין מה טושיע"ד אה"ע
סימן קא קט"ף א:
לא ד ה טושיע"ד ט"מ
סימן טא קט"ף א:
לב ו מ"י טס הלכה כג
קמג טושיע"ד
אה"ע סימן קא פט"ו"ד:
לג ז מ"י טושיע"ד טס
קט"ף א:
טושיע"ד א:

תוספות ר"ד (המשך)
ניחא להו ליחמי משום
מצוה ואין מחשיבים ממנה
כלום אלא טעם איבוד
כ"י היא מפני שכ"ז הזמן
מחלה לית כותבתה והלכה
כ"י היא כבוד בבית בעלה
ועניויה מנכסי גובה כ"י
לפולס שזה שתקף לא
מפני שמחלה אלא בכבוד
מנווניה שאף אם היה
רצוים להגבותה כתובתה
לא היתה מקבלת היא
כדי שלא תפסיד מנוויה
וכ"ז שהיא בבית אביה
ולא היה זנין אותה שם
גובה כתובתה עד כ"ה
שנים אבל אם התבה
כ"ה שנים ולא תבעה
לא מחלה ורזקא כשלא
היה זנין אותה שם אבל
אם היה זנין אותה שם
זה שתקף מפני המנוויה
שחקה אפילו אם היה
רצוים להגבותה כ"י היא
לא היתה מקבלת שלא
תפסיד למונוניה וכ"כ
גם ר"ח ז"ל דא דאמרין
כ"י שהיא בב"ה גובה
כתובתה עד כ"ה שנים
ורקא בשאנינו יחיותיה מהם
אבל אם היתה יחיותיה
מהם גובה כ"י לעולם וכן
פי' המורה בריש פ' אצ"פ
דאמרן תוספת כתובה
ככתובה למאי נ"מ וכו'
עד כ"ז שהיא בב"ה תנן
הנושא כ"י שהיא בבית
בעלה כ"י אלמנויה
גובה כתובתה לעולם וכ"ז
שהיא בב"ה שלא היו
עובדים אותה היתומים
ולא זנין גובה כתובתה
עד כ"ה שנים ואם שהתה
יותר מכאן מחלתו וכן
כתובה והכא דפי' המורה
כ"י שהיא בב"ה והירושים
זנין אותה וגם זה פי'
ל"מ שאין טעמו בכבוד
מחילה אלא בכבוד הכובה
שעשת מנכסי יתומים ואם
היא בב"ה אצ"פ שנים
גובה כ"י לעולם כ"י
שנתה טובה כנגד כ"י
דברי ר"מ שאמר מהו שהו
רשב"ג והכ"ה כ"י שהיא
בבית בעלה גובה כ"י
לעולם וכ"י שהיא בבית
אביה גובה כתובתה עד
כ"ה שנה מתה יורשה
מזכירים כ"י עד כ"ה שנה
פי' כ"י שהיא בבית אביה
שניה נוגעת בנכסי בעלה
גובה כ"י לעולם כ"י אם
נותנים לה מנוויה בין אם
אין נותנים לה כ"י שהיא
בבית בעלה ועניויה שם
גובה כ"י עד כ"ה שנה
אבל אם עברה כ"ה שנים
אברה כ"י שיש באלו כ"ה
שנה שיעור שתעשה טובה
וגי' לעניים המהוירים
בבתים כנגד כתובה ואינה
רשות ליתן לעניים אנוכי
ויהי וכל מה שנונה מנכסי
ל"מ מהו שתשלש פי' שאם לא
שתיחה כ"ה ושתיחה חצה
היה שתפסיד חצי כ"י בכבוד
טובה ששעת נכסי בעלה
ואמרין
מפסידת לפי חשבון א"ר דוקא
שעולה הטובה כנגד כתובה
דלאו בת גבי' היא כלל
ואם מפסידת כתובתה אבל קודם
שישליח הכ"ה שנים דבר
גבי' היא מתוך שגובה מקצת
גובה הכל ואין מחשבין הטובה
שעשת ואיתום בתיקו והכ"ה
כ"י וכי פירושו שמה שהיושנים
שכ"ה שנים מפסידת כ"י אין
הטעם מפני טובה שעשת דהיינו
טובה שגמלה עם עניים

דמדיא להמרין במסכת מגילה (דף 1) למה נקראה שמה לפורי
שיושבת בראש ההר כפיפור: **דעל כמה וימנין לנים הכפא**. דחולי
מעיים הוה ליה: **והלך פפילין ומנה לכו וקא מעער**. לחלוך ולהניח:
פתח ואמר. הספד: **אראליוס ומולקיס**.
ולא נהניתי צעונס הוה. [אפילו] לפי
טורח שיגעתי בלצעב קטנה שלי:
יבואו לדיקים וילאו לקראתו וינא
בשלוס. ואחר כך ינחו לדיקים על
משכבותם: **הולך נחשו**. דרך ישרה:
מתני' כל זמן שהיא צניס אביה
והיורשים זונה שם: **גובה כותבנה**.
כשתללה: שמעשה טובה. מנכסי
יתומים נותנת לחם ומלח לשכניה:
וחכמים אומרים. לא הוכרו עשרים
וחמש לענין הטובה שמעשה ולא
אפסדוהו רבנן כתובה וכשהוכרו
עשרים וחמש לענין המחילה הוכרו
דהואיל ושמקה ולא תבעה כל השנים
הללו מחלתה הלכך כל זמן שהיא צניס
צענה אין שתיקתה מחילה אלא מפני
שמצדדין אותה היא צונה לממות על
כתובתה אבל צניס אביה שמשתקה
כ"ה שנים מחילה היא: **מסה יורשה**
מוזכרין כותבנה ו'. כלומר לדיקים
לממות על כתובתה בתוך כ"ה שנים:
גבו' ענייה שנישאל. שכתובתה
מועטת איבדה לרבי מאיר בטובה
שעושה כ"ה שנים: **ומרסא נס**
בייטוס. שהיתה עשירה וכתובתה
מרוצה תפסיד כתובתה בטובה של
כ"ה שנים: **לפוס גמלא שישאל**.
המשוי לפי הגמל. אף כאלו לפי עושהה
טובה: **מהו שמעלא**. לר"מ דטעמא
משום טובה: **שפאלש**. שנחשוב טובתה
לחשבון כתובתה לפי חשבון השנים
ההפסיד לכל שנה אחת מעשרים וחמש
בכתובתה אם לא שהתה כ"ה שנים
אלא חייץ או שלשית או רביעית.
תשלש לשון חלוקה לפי חשבון הוא
דמתן (מסכת דף ה). **משלשין בממונן**
ואין משלשין במכות: **כל מדס חכמים**
כן. העמידוהו יחד ולא תמוט: **אל**
שטר כפוסה ואל. צניס דין מתחת
ידה: **גובה כותבנה לעולם**. שאילו
מחלתה היתה מוסרת להם שטר
הכתובה: **שלא בהוכרה**. אם שתק
עשרים וחמש שנים ולא מיחה על חובו
לא הפסיד כן: **אלמנה נס אחולי**
היא. שנתנה מהן כל השנים הללו
וכותבה אינה מלוה ולא חיסרה
זה ממון: **לעולם דלא נקיט**. הלכך
דווקא צעל חוב הא אלמנה דלא
נקטא שטר אחילת'. ודקשיא לך צמאי
צניס כשימיז מודה: שוין. צעלי
צרייתא: גרושה הרי היא כבעל חוב.
לנזות לעולם שלא צהוכרה דודלתי
לא מחלה: **שכשימיז מודה**. שלא
נתקבלה כתובתה: **צר קוא**. שם חס:

ומנה תפי"ן. ואע"ג שחולי מעיים פטורין מן התפילין לפי שאין יכולין ליחבר היעזב אלז ר' היה מנהיג עלמנו כקדושה יותר מדאי והיה יודע היעזב לומר. מ"ר: **לא נהניתי אפילו באצבע קמנה**. להמרין צמדדש עד שאלס מתפלל שיענס מורה לתוך גופו יתפלל שלא ינכסו מעדנים לתוך גופו ומייתא הא עובדל דרבי:
ומרתא בת ביתוב עשרים וחמש שנים. אמר לי רבי דהך פירכא ליתא אליצא דצר קפרא להמר לקמן לא שנו אלא מנה ומלמס אלז תוספת אית לה דלענין כתובה דאורייתא מרתא צמ צייטוס וענייה שנישאל שוות אלא אליצא דר' יוחנן להמר להפילו תוספת אין לה איירי דהכל אליצא דרבי מאיר איירי ולקמן לא קאי צר קפרא אלא אליצא דרבנן [לארעא] אישתיקו מרחמי ונה נפשיה דרבי אמרו ליה רבנן לבר קפרא זיל עיין אול אישכיה דנה נפשיה קרעיה ללבושיה ואהדריה לקרעיה לאחוריה פתח ואמר אראלים ומצוקים אחזו בארון הקדש נצחו אראלים את המצוקים ונשבה ארון הקדש אמרו ליה נח נפשיה אמר להו אתון קאמריתו ואנא לא קאמינא בשעת פמירתו של רבי זקף עשר אצבעותיו כלפי מעלה אמר רבש"ע גלוי וידוע לפניך שיעתי בעשר אצבעותי בתורה ולא נהניתי אפילו באצבע קמנה יהי רצון מלפניך שיהא שלום במנוחתה יצתה ב"ק ואמרה יבא שלום ינחו על משכבותם על משכבך מיבעי ליה מסייע ליה לר' חייא בר גמדיא דאמר רבי חייא בר גמדיא אמר ר' יוסי בן שאול בשעה שהצדיק נפטר מן העולם אומרים מלאכי השרת לפני הקב"ה רבש"ע צדיק פלוני בא אומר להם יבואו צדיקים ויצאו לקראתו ואומרים לו יבא בשלום ינחו על משכבותם אמר ר' אלעזר בשעה שהצדיק נפטר מן העולם שלש כיתות של מלאכי השרת יוצאות לקראתו אחת אומרת לו בא בשלום ואחת אומרת הולך נכחו ואחת אומרת לו יבא שלום ינחו על משכבותם בשעה שהרשע נאבד מן העולם שלש כיתות של מלאכי חבלה יוצאות לקראתו אחת אומרת אין שלום אמר ה' לרשעים ואחת אומרת לו למעצבה יישכב ואחת אומרת לו ירדה והשכבה את ערלים: **מתני' כל זמן שהיא בבית אביה גובה כתובתה לעולם כל זמן שהיא בבית בעלה גובה כתובתה עד עשרים וחמש שנים שיש כ"ה שנים שתעשה טובה כנגד כתובתה דברי ר' מאיר שאמר משום רשב"ג יחכ"א כל זמן שהיא בבית בעלה גובה כתובתה לעולם כל זמן שהיא בבית אביה גובה כתובתה עד עשרים וחמש שנים**
לרב יוסף ענייה שבישראל עד עשרים וחמש שנים: גבו' אמר ליה אביי עשרים וחמש שנים אמר ליה ל' לפוס גמלא שישאל איבעיא להו לרבי מאיר מהו שתשלש תיקו: וחכמים אומרים כל זמן: אמר ליה אביי לרב יוסף אתאי קודם שקיעת החמה גובה כתובתה לאחר שקיעת החמה לא גביא ליה אין כל מדת חכמים כן היא בארבעים סאה טובל בארבעים סאה חסר קורטוב אינו יכול לטבול בהן אמר רב יהודה אמר רב העיד רבי ישמעאל ברבי יוסי לפני רבי שאמר משום אביי ילא שנו אלא שאין שטר כתובה יוצא מתחת ידה אבל שטר כתובה יוצא מתחת ידה גובה כתובתה לעולם ורבי אלעזר אמר אפילו שטר כתובה יוצא מתחת ידה אינה גובה אלא עד עשרים וחמש שנים מתיב רב ששת יב"ח גובה שלא בהוכרה היכי דמי אי דלא נקט שטרא במאי גבי אלא דנקיט שטרא וב"ח הוא דלאו בר אחולי הוא הא אלמנה אחילתא הוא מותיב לה והוא מפרק לה לעולם דלא נקיט שטרא והכא במאי עסקינן כשחייב מודה והאמר ר' אלעא שוין גרושה הרי היא כבעל חוב היכי דמי אי דלא נקיטא כתובה במאי גביא אלא לאו דנקיטא כתובה גרושה היא דלאו בת אחילתא הכא נמי כשחייב מודה אמר רב נחמן בר יצחק תני רב יהודה בר קוא במתניתא דבי בר קוא תבעה כתובתה הרי במקום שאין כותבין כתובה וסומכים על תנאי ב"ד אין צדקתה אבל אם שטר וכו' פי' שאילו מחלתה היתה מוסרת להן שטר כתובה ור"א אמר אפילו שטר כתובה יוצא מתחת ידה כ"ה שנה מחי רש"י ב"ח גובה שלא (במהרה) (בהוכרה) פי' אם שתק כ"ה שנים ולא מיחה על חובו אינו תפסיד כן ה"ד אי דלא נקט שטרא במאי גבי אלא לאו דנקט שטרא וב"ח הוא דלאו בר אחולי הוא הא אלמנה אחילתא פירושי אלמנה היא בת מחילה מפני שנתנית לה השנים וכתובתה אינה מלוה ולא חסרה בה ממון אבל בע"ח למה ורצה לחלוף חובו הוא מותיב לה והוא מפרק לה בשתיים מודה:

תורה אור השלם
1. יבוא שלום ינחו על משכבותם הלך נחשו: ישעיה נב 2.
2. אין שלום אמר לך ישעיה:
3. הן כלכם קדתי אשר מאזרי יזקות לכו באשר אשכם ובידקות בערתם מדי יהיה זאת לכם למעצבה לתשבתו: ישעיה נא 4.
4. מפני נעמת ירדה והרשקה את ערלים: יחזקאל לב יט

גליון הש"ס
גבי שיבוש עליונים. עין כ"מ מריס דף מ' ע"א: שם אין שלום אמר ה' י"ל אחי ישעיה (נ) :

מוסף רש"י
כל זמן שהיא בבית אביה. שלא היו עובדים אותה היתומים ולא זנין אותה (לעיל וכו') גובה כתובתה עשרים וחמש שנים. ואם עסקה יתר על כן יוס אחד מחלתה וכן תוספת (שם). אלמנה שלא נכתבה כתובתה. ומצוין אותה כתובה. עד עשרים וחמש שנים. ואם עברו כ"ה שנים ולא תבעה הפסקוהו ורבי מן כל זמן שהיא צניס אביה. שאל טעם מנוויה עד היתומים. גובה כתובתה עד כ"ה שנים ואם לא תבעה מנוויה (שם). אלמנה נס אחולי שטר כפוסה ואל. צניס דין מתחת ידה: **גובה כותבנה לעולם**. שאילו מחלתה היתה מוסרת להם שטר הכתובה: **שלא בהוכרה**. אם שתק עשרים וחמש שנים ולא מיחה על חובו לא הפסיד כן: **אלמנה נס אחולי**. שנתנה מהן כל השנים הללו וכותבה אינה מלוה ולא חיסרה זה ממון: **לעולם דלא נקיט**. הלכך דווקא צעל חוב הא אלמנה דלא נקטא שטר אחילת'. ודקשיא לך צמאי צניס כשימיז מודה: שוין. צעלי צרייתא: גרושה הרי היא כבעל חוב. לנזות לעולם שלא צהוכרה דודלתי לא מחלה: **שכשימיז מודה**. שלא נתקבלה כתובתה: **צר קוא**. שם חס:

תוספות ר"ד
מתני' כל זמן שהיא בבית אביה גובה כתובתה לעולם וכ"ז שהיא בבית בעלה גובה כ"י עד כ"ה שנה שיש שטר שתעשה טובה כנגד כ"י דברי ר"מ שאמר מהו שהו רשב"ג והכ"ה כ"י שהיא בבית בעלה גובה כ"י לעולם כ"י אם נותנים לה מנוויה בין אם אין נותנים לה כ"י שהיא בבית בעלה ועניויה שם גובה כ"י עד כ"ה שנה אבל אם עברה כ"ה שנים אברה כ"י שיש באלו כ"ה שנה שיעור שתעשה טובה וגי' לעניים המהוירים בבתים כנגד כתובה ואינה רשות ליתן לעניים אנוכי ויהי וכל מה שנונה מנכסי ל"מ מהו שתשלש פי' שאם לא שתיחה כ"ה ושתיחה חצה היה שתפסיד חצי כ"י בכבוד טובה ששעת נכסי בעלה ואמרין מפסידת לפי חשבון א"ר דוקא שעולה הטובה כנגד כתובה דלאו בת גבי' היא כלל ואם מפסידת כתובתה אבל קודם שישליח הכ"ה שנים דבר גבי' היא מתוך שגובה מקצת גובה הכל ואין מחשבין הטובה שעשת ואיתום בתיקו והכ"ה כ"י וכי פירושו שמה שהיושנים שכ"ה שנים מפסידת כ"י אין הטעם מפני טובה שעשת דהיינו טובה שגמלה עם עניים